

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krone, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za $\frac{1}{2}$ strani K 40— za $\frac{1}{4}$ strani K 20— za $\frac{1}{8}$ strani K 10— za $\frac{1}{16}$ strani K 5— za $\frac{1}{32}$ strani K 2-50 za $\frac{1}{64}$ strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 9.

V Ptuj v nedeljo dne 28. februarja 1915.

XVI. letnik.

Svetovna vojska.

Nemški vojni plen pri Mazurskih jezerih: vjetih 7 generalov, črez 100.000 mož, 300 topov in neprešteta množina strojnih pušk in družega vojnega materijala. — Avstrijci vzeli Kolomejo. — Obstreljevanje Przemysla. — Bukovina Rusov očiščena. — Nemci potopili 2000 Angležev.

Z avstrijskega bojišča. Zadnji brzjavi.

Dunaj, 23. februarja. (Uradno.)

Na Rusko-Poljskem se ni kaj posebnega dogodilo. Megleno vreme v zahodni Galiciji je oviralo artiljerijsko kakor tudi drugo bojevanje.

V Karpatih razpršili so se ruski napadi kakor po navadi z velikimi izgubami sovražnikov. Vjeli smo 7 častnikov in 550 mož.

Boji južno od Dnjestra se še nadaljujejo. Na bojišču se je vrlim hrvaškim krdelom posrečilo s sijajnim vspehom sovražnika iz večih krajev vreči, močno utrjene in zasedene postojanke na hribih vzeti ter prostor za nadaljujo prodiranje pridobiti.

K.B. Budimpešta, 23. februarja. Vojni poročevalec „Pesti Hirlap-a“ brzjavi:

Boji okoli Stanislava vrše se nadalje z največjo srditostjo. Rezervo za rezervo pošiljajo Rusi v vojno vrsto ter branijo z največjo trdovratnostjo svoje pozicije. Višine okoli Stanislava imajo Rusi močno zasedene, ker hočejo prodiranje našega krila na vsak način zabraniti. Vztrajni napadi naših krdel pa so jih že zdatno oslabil in potek boja postaja za nas ugodnejši.

Ogromne moči postavili so Rusi pred Wysockw, kjer se boj vedno bolj razširja v daljšo fronto. Rusi nas neprenehoma napadajo ter upajo, z rezervami ojačeni, ponoči nas pregnati; pa vsakokrat so bili krvavo odbiti.

V ostalem delu karpatske fronte traja boj na celi črti naprej. V teh gorskih krajih je napredovanje jako težavno. V ofenzivi se Rusi jako dobro bijejo, posebno v gorovju. Naša kr dela morajo se takorekoč za vsako petino boriti, kljub temu smo vsepovsod napredovali.

Pri Dukli je položaj neizpremenjen. Moči so se nekako zednačile. Situacija zna se še le izpremeniti, ko se bo dal v vzhodnem delu Karpat odločilen uspeh doseči.

Curih, 23. februarja. Vojni poročevalec „Sera“ brzjavi:

V zopetni ofenzivi avstrijsko-ogrskih krdel so boji v Karpatih za Ruse najpogubnejši. Celi ruski polki so uničeni. Samo mrtvih so izgubili Rusi v zadnjem tednu 60.000 mož.

Dunaj, 24. februarja. Uradno se poroča: V večerajšnih bojih ob gornjem Sanu vzeli smo z naskokom neko višino in vjeli 5 oficirjev in 198 mož.

Izkoriščaje sneženo burjo je sovražnik se verno preleza Volowec s trdovratnimi napadi nameraval naše pozicije predreti. Sovražnik je bil odbit ter imel težke izgube. Vjeli smo 300 Rusov.

Boji južno Dnjestra postajajo čimdalje razsežnejši in ljutejši.

Namestnik generalštabnega šefa: pl. Höfer, fml.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 22. februarja. Uradno se poroča: V fronti na Rusko-Poljskem in v Zahodni Galiciji artiljerijski boji in praski. Posamezni sunki sovražnika bili so brez napora odbiti.

V Karpatih mnogoštevilni ruski napadi, ki so v zapadnem odseku trpeli v trdo noč. Vsi poizkusi uspešnega prodiranja so se izjalovili z mnogimi izgubami za sovražnika.

Južno Dnjestra imajo boji večji obseg. Večje krdele sovražnikov je bilo večeraj po dolgotrajnem boju odbito ter smo vjeli 2 000 nasprotnikov in zaplenili 4 topove kakor tudi mnogo vojnega materijala.

Število 29.000 vjetnikov, o katerem govori ruski oficijelni komuniké je neresnično, kajti ono znaša — skupno z vsemi, od konca januarja do pred kratkem — 64 oficirjev in 40 806 mož vjetnikov; k temu še pride 34 strojnih pušk in 9 topov.

Namestnik generalštabnega šefa: pl. Höfer, fml.

Boji na Francoskem.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 22. februarja. Veliki glavni stan: Vzhodno od Yperna smo večeraj zopet vzeli en sovražni strelski jarek. Sovražni protinapadi na osvojene postojanke so ostali brezuspešni.

V Champagni je bilo tudi večeraj razmeroma mirno. Število Francozov, katere smo tam v

zadnjih bojih vjeli, se je zvišalo na 15 častnikov in nad 1000 mož. Krvave izgube sovražnika so izredno velike.

Našo postojanko severno od Verduna je sovražnik večeraj in danes brez uspeha napadal.

V Vogezih smo z bojem vzeli kraja Hohrod in Stossweiler. Sicer ni nič posebnega.

Najvišje armadno vodstvo.

Trdnjavo Calais* so Nemci v noči od 21. na 22. t. m. zdatno obstreljevali iz zraka.

Pri Ailly-Apremot bili so Francozi po malih vesešnih praskah nazaj odbiti.

Podmorski boji. — Angleška transportna ladja za vojake s 2.000 možmi potopljena.

„Hamburger Nachrichten“ javijo iz Stockholm-a:

Angleška vojaška transportna ladja je bila z vsem vkrcanim moštvo, 2 000 mož v angleškem delu kanala La manche potopljena.

Iz Liverpool-a se brzjavi:

Parnik „Cambank“, ki je vozil iz Cardiffa v Liverpool bil je blizu otoka Anglesey v irskem morju od nekega nemškega podmorskega čolna torpediran, brez da bi ga bil ta svaril. Troje mož je bilo vsled eksplozije ubitih, dva pa sta skočila v morje in utonila.

Strašen je začetek napovedanega boja nemških podmorskih čolnov v angleških morjih. Velika angleška transportna ladja s 2 000 možmi leži sedaj potopljena na morskem dnu. 2.000 človeških bitij se je v kratkih minutah uničilo in razkosani deli ladje plavajo sedaj po morju ter pričajo o grozni katastrofi, ki ono Titanika še daleč prekosi. Mrtva trupla onih, ki so bili pred par dnevi zdravi in čvrsti, počivajo zdaj v morskem globini.

Milan, 23. februarja. „Corriere della sera“ javlja:

V nedeljo zvečer bil je angleški parnik „Dunshire“ v bližini Belfasta od nekega nemškega podmorskega čolna potopljen. Moštvo je bilo sprejeto v coln in tako rešeno.

Najnovejši telegramm.

Berlin, 24. februarja.

Včeraj popoldne je potopil nemški podmorski čoln pri Beachy Head angleški parnik za prevažanje moštva. „štev. 192.“

Bitka pri Kolomeji.

Ogrski list „Pesti Hirap“ je zadnjič poročal:

Na karpatski bojni črti trajajo hudi boji nadalje. Velik pomen poraza Rusov pri Kolomeji se razvidi že iz tega, da napenja Rusi sedaj vse svoje sile, da bi si to važno železniško križišče zopet nazaj, priborili kajti ta železnica je za Ruse brezpogojno potrebna, ker prevažajo po njej vojaštvo za izhodno karpatsko bojno črto. Rusi so pa sedaj prisiljeni, da morajo prevažati vse svoje čete v smeri proti Stanislavu. Ruske čete, ojačene s tremi rezervami, so napravile na naše čete, ki so prodirale iz Kolomeje proti severu, skrajno srdit napad. Borba je ljuta, Rusi spravljajo v enomer nove rezerve na bujno črto. Boji so se sedaj razvili na celi dolgi črti v eno samo veliko bitko, katere izid bo uplival na celo karpatsko bojno črto. Priznati se mora, da si Rusi z velikansko žilavostjo prizadevajo spraviti vojno srečo na svojo stran. Na ostali karpatski bojni črti pa pritiskajo avstrijske čete rusko vojno črto neprestano nazaj. Pri prelazu Dukla postaja dosedanj pritisak ruskih velikanskih čet vedno slabši, tako, da bomo mi v kratkem času gospodarji na tej črti.

Kako sodijo Rusi o Przemyslu?

O usodi naše trdnjave si Rusi močno glave belijo. Uradna ruska poročila pripovedujejo o neprestanih izpadih naše posadke. Ruski list „Ruskoje Slovo“ piše: „Pri nas se željno pričakuje padež Przemysla. Eni pravijo, da že vlada v Przemyslu pomanjkanje, toda naši artiljeristi so še te dni obstreljevali nek avstrijski tren, obstoječ iz sedem vozov, v katere so bili vpreženi konji in ki se je hotel bliziti trdnjavski utrdbi. Kjer se pa tako malo štedi s konji, se ne more govoriti o pomanjkanju. Povsem abotno bi pa bilo, če bi se govorilo o kakem pomanjkanju vojnega gradiva v trdnjavi. V trdnjavi prve vrste, kakor je brez dvoma Przemysl, se kaj takega ne more pripetiti. In trdnjavski poveljnik je brezpogojno nadarjen general. Njegova železna volja in strokovna izobrazba sta mu že zdavna pridobili glas odličnega vojaka. Trdnjava se še more braniti na nedoločen čas in vsako govorjenje, češ, da bo trdnjava kmalu padla, je pustolovska domišljija.“

Obstreljevanje Dardanel.

Iz Carigrada se poroča, da je pred nekaj dnevi sovražno brodnje, obstoječe iz četirih francoskih in ravno toliko angleških bojnih ladij, začelo predpoldne iz daljave boj šestnajstih topov največjega kalibra. Tarska artilje-

rija kljub silnemu obstreljanju s kartečami ni odgovorila, temuč čakala, da se sovražnik približa. In res prišel je zmiraj bližje brez da bi nam napravil znatne škode na naših fortih. Šele sedaj so začeli pokati naši kanoni. Izmed 18 strelcev zgrešili so svoj cilj le 4, vsi drugi so zadeli. Sovražnikova admiralska ladja bila je hudo poškodovana ter od torpedovk spremljana iz bojišča odpeljana. Tudi še dve drugi oklopnici sta bili tako prestreljeni, da za nadaljno bojevanje niste bili več rabni in ste morali odpluti. Po izstreljenih 600 granatnih moralo je vsa sovražna brodnje bojišče zapustiti, ko je imelo tri ladje „težko ranjene.“ Turški artiljeristi so streljali izborna ter so kazali veliko spretnost in odločnost, ki je vse hvale vredna.

Telegram končno pripomni, da v očigled tacega poguma turških levov si sovražniki ne bojo z lahka več podstopili Dardanel napasti.

Armada Rumunije v vojnem stanu.

Listi iz Bukarešte poročajo, da šteje rumunska armada po mobilizaciji 650 000 mož. Armada je razdeljena na pet armadnih zborov s sedeži v Krajewu, Bukarešti, Galacu, Jaffi in v Konstanci ter šteje 80 pešpolkov, 10 lovskih bataljonov, 10 polkov črnih huzarjev, 10 polkov rdečih huzarjev, 25 polkov lahke artiljerije, 5 polkov pešartiljerije in 5 pionijskih bataljonov. K tem se mora še prišteti 1 polk kraljeve osebne garde, 1 divizija težke artiljerije in 1 polk trdnjavske artiljerije s 32 stotnijami, ki so nastanjene v Bukarešti. Utrdbe Bukarešte obsegajo 72 štirjaskih kilometrov s 13 forti.

Vrhutega razpolaga rumunska armada še z 2 bataljonoma železničarjev, z 1 bataljonom zgraditeljev mostov (Bückenbauer) in z 1 bataljonom posebnih orožij: letalci, brezžični brzozav in avtomobilisti.

Kakor je iz tega razvidno, poseduje Rumunija prav znatno vojno moč, katero mora vpoštevati prijatelj kakor nasprotnik. Upati smemo, da smo Avstrijci k prvim šteti.

Odnosaji med Avstrijo in Italijo.

Glede na snidenje italijanskega državnega zbora se zopet trosijo vesti o napetem razmerju med Avstrijo in Italijo normalni in prijateljski odnosaji. Če smo že pred enim mesecem bili v položaju povdajati, da so vznemirljive vesti neuteleljene, lahko danes povemo, da so se razmere tekom zadnjega mesca še bistveno popboljšale. Italija, kot zaveznik Avstrije in Nemčije, bo imela od naše zmage trajen dobiček. Tako se sodi položaj na najmerodajnejših dunajskih mestih, kjer ni najti niti najmanjše nervoznosti ali celo kakor nejevolje napram Italiji.

Učinek 30.5 centimeter možnarjev.

Nek artiljerist iz Georgswald-a podaje v pismu svojim sorodnikom natančen popis učinkov 30.5 cm možnarjev. Med drugim piše:

deljeni; v enem oddelku jih je bilo štirideset do petdeset. Javne skušnje o njihovem napredovanju bile so odločilne za nadaljno življenje vsacega posameznika.

V višjo službo pomaknjeni bili so le tisti, ki so skušnjo izvrstno napravili. Pri plači učiteljev ni štedil novcev. Jemal je za učitelje domačine kakor inozemce, tujce brez razločka; gledal je le na osebo zaslugi in individualno vrlino. Pri njem ni obveljalo nobeno priročilo in nobeno laskanje. Da se je kljub svoji previdnosti in najboljši volji tu in tam prevaral, se ne da tajiti. In ravno takrat, ko je naš Schröder na Danaju bival je Lechtenstein kot učitelja matematike nastavlil moža nekega Franca, ki je morebiti imel v sv. j. stroki prav hvalevredno znanje, pa kljub temu za to službo dve važni napaki: prvič znal je jako malo nemško, še manj pa mu je bila lastna izurjenost, da bi se znal svojim učencem priljubljene narediti. Kako si so učenci pri teh okoliščinah stali, povzeti se bodo dalo iz sledečega.

Vino je bilo takrat na Danaju nekaka življenska potreščina; pa tudi ni bilo drago,

Bil je lep zimski dan. Zjutraj zarana začeli smo streljati. Ena sama bomba naših možnarjev tehta 380 kg. (to je več kakor 6 1/2 starih centov) in vsebuje 300 kg razstreliva (Sprengstoff). Tako bomba zadene na daljavo 27 kilometrov (približno 3 1/4 stare milje), mi pa smo streljali samo na 13 km, toraj prav natančno. Učinek bil je grozen. Pri strel bil je namerjen na neko vas, v kateri je bilo mnogo Rusov. Tri hiše so se podrele takoj in kosi razmesarjenih človeških trupel kakor tudi konjskih so zleteli v zrak. Drugi strel veljal je nekemu trenu, pri kojem je ravno na vozovih obilo Rusov svoje opravke imelo. Več vozov s vprego vred in mnogo mož je zletelo čez sto metrov visoko v zrak in v širokem krogu naokoli od strašnega zračnega tlaka bilo je vse življenje pokončano. Enako uničevalen je bil tretji strel. Na pozorišču razdejavanja zbralo se je namreč mnogo radovednežev. Tretji strel je vse usmrtil. Nato so vsi Rusi, ki so bolj oddaljeni bili in to videli, urno zbežali, tudi tisti, ki so bili v strelnih rovih ob robu nekega gozda. Sedaj pribuči četrta bomba. Ko se je dim vzdignil, nismo videli drugega kakor daleč na okrog počrnelo sneženo odejo in na sredi velik likaj. V okolišu je bilo vse mrtvo.

Vrhutega zasipali smo z našimi težkimi granatami cele strelske järke. Sovražnik poslal nam je 40 šrapnelov, pa niti enega moža nismo izgubili. Nek vjet ruski oficir se je izrazil: „Rusi razcefrani kakor cunjce zleteli so na strehe daleč proč stoječih hiš.“

Inozemci o vrednosti naše armade.

V nekem članku z nadpisom „Svež list v lovorjevem vencu Avstro-Ogerske“ opisuje berlinski časopis „Lokalanzeiger“ težavno nalogo, katere je bila že od začetka vojske naši armadi dana in kako je to nalogo vodstvo avstrijsko-ogrske armade najpopolnejše izpolnilo, celo tedaj, ako se je reklo manjše uspehe in dobičke v blagor večje skupnosti žrtvovati. Brez ozira na boje v osrednjih Karpatih, kjer se naša krдела ramo ob ramo z nemškimi hrabro borijo, pogledimo tje v Bukovino! Tam se vojskujejo avstrijsko-ogrska krдела sama z brezštevilnim sovražnikom. Kako energično, junaško in hitro so ga izpodila iz Bukovine! In še v takih neugodnih gorskih soteskah, v katerih so se Rusi najmočnejše utrdili. Slava, da je bil vržen sovražnik iz teh pozicij, gre edino avstrijsko-ogrski armadi, ki je vsled strategično-izvrstnega vodstva z neprecenljivo hrabrostjo Ruse v fronti in od strani kakor burja zgrabila. Z neverjetno urnostjo ga je iz Bukovine spodila. Z opravičeno radostjo na Avstrijsko-Ogerskem družu se navdušen „Hurra!“ nemških rešiteljev Vzhodno Pruske.

S takimi slavošpevi praznujejo in poveljujejo Nemci — inozemci — naše zmage in našo vrlo armado. In kaj mi doma? Mevžasto se držimo, ako tudi zvemo novice, ki bi nas imele vzradostiti. Vsek in bodi še tako majhen uspeh

temuč proti današnjim cenam, rekel bi skoraj zastoj. V večih kletah točili so masele po 2 ali 3 krajcarje. Bilo je domače vino, precej dobro blago.

V eno teh kleti je nekega popoldne prišel tudi naš Schröder; morebiti si je želel tam ugasiti svojo žejo, ali pa je hotel pri glažoku vinca vsaj za nekaj časa pozabiti na svoje skrbi zaradi pomanjkanja, ki so bile vedno večje, vedno težješe.

Ko je imel tako en vrček pred seboj na mizi prišli so trije ognjičarji (Feuerwerker-Artillerieschüler) naravnost iz šole svojega-francoskega učitelja, se vsedli k sosadni mizi in pričeli govor nekako te le vsebine:

S to pregrumsko matematiko je pač sam peklensček v zvezi, da se tako težko ali celo nič ne da razumeti in obdržati! Toliko in toliko mescev že hodijo poslušat te modrosti in vendar jim še ni jasno! Posebno sedanjji oddelek, s katerim jih profesor že deset dni muči! So vendar pazili kolikor mogoče, kljub temu ne vedo skoraj ničesar! Kako bode jim le šlo takrat, ko pridejo v šestih tednih skušnjo na vrsto?

General in usmiljeni brat.

Resnična dogodba.
(1. nadaljevanje).

Prijatelji kakor nasprotniki morali so mu glede njegove poštenosti, požrtvovalne ljubezni do domovine in njegove izvanredne pravicoljubnosti priznati spridevalo: po vseh delah Evrope bi tacega moža iskati bilo — zaman!

Celo v listinah tistega vladarja, ki je s svojimi ukazi marsikatero oviro na poti slave našel, s svojimi protiukazi marsikateri tisoč svojih najboljših bojnikov in celo velike bitke zgubil — celo v dnevniku slovitega kralja Friderika Velikega ostane knez Venceslav Liechtenstein najslavnejše in nesmrtno zabilježen.

K mnogokterim naredbam, s kojimi je nameraval znanost med svojimi podložnimi razširiti in njihove tekmovanje izpodbuditi, spadal je tudi ta, da jim je dal lastne učitelje, ki so jih podučevali v matematiki, geometriji in drugih, vsakemu topničarju potrebnih znanostih. Slušalci so bili po razredih in urah raz-

naših vojakov pomeni korak naprej; korak za korakom pa se tudi polagoma daleč pride, ko- nečno gotovo — do cilja. Prenagla hoja človeka utrudi, da opeša, ali pa morda blodi in zaide! (Bosna, Srbija!) ter omagan obleži! In po tem načelu se tudi ravna najvišje vodstvo naše slavne armade, ki ima pred seboj najdaljšo pot v Ev- ropi, ali če prav rečemo najmočnejšega sovražnika — Rusi. Ko gre lovec na medve- da, se tudi ne bo kar tako — meni nič tebi nič — v njegov brlog podal, ampak ga bode pričakal, kamor pride bruške krast. Če se ne posreči ga prvokrat polčiti, poračunila bosta drugokrat in če krogla ni zadostno zadela, pride še gotovo tretjokrat in — zadnjokrat. Sicer je to stalo precej potrpljenja in truda, toda kaže je že še nekaj vredna, ljubše je lovcu pa še — veselje in ponos, da je kosmatina podrl! Capito?

Našim fantom nabornikom!

Pojoč in vriskajoč hodijo sedaj spet mladi fantje k naboru in se istotako večinoma vračajo — kakor je videti — veseli domov. Pretežna večina ima na klobukih „cegelje“, znak, da so bili od naborne komisije kot za vojaško službo sposobne spoznani.

Le kratko časa je tem še pri svojih ostati; slovo od njih bode kratko in srčno, potem pa hajdi na pot v kasarno, kamor so poklicani. Tukaj se bodejo v kratkem izurili v orožju, kako ga imajo proti sovražniku rabiti, bodisi puška, sablja ali bodalo...

Spominjam se še prav živahno izza svojih mladih dni neke pridige domačega župnika. Ta mož stare korenine je imel prav kratke pridige, a bile so vseskozi jedrnate in poslušalcem v srce segajoče besede, katerih se še sedaj po to- liko in toliko letih starejši farmani (župljani) radi spominjajo. No, v pridigi, kojo imam v mislih, je dotični gospod med drugim rekel: „Doma mora pošten človek dela- ti, v cerkvi moliti, v krčmi pa lu- šen (dobre volje) biti.“ In temu nauku bi si jaz upal še pristaviti „v vojski pa tepsti“. Nimam vas ravno za nepoboljšljive pretepeče, a sliši se vendar od tu in tam, da so se fantje zaradi čisto malenkostnega vzroka — navadno je temu vzrok kako človeško bitje, ki se mu pravi ženska — hudo mesarili. Včasih v krčmo iti, ako je kaka kronica v žepu odveč, mislim, da ni greh! A se tamkaj pretepati, to je prvič neumno, drugič grdo in tretjič navadno tudi nevarno. Na dobičku še nikoli ni bila kaka stranka, ne močnejša in tudi ne tista, ki je podlegla. Močnejše potaknejo po luknjah, sla- beje pa morajo čestokrat položiti v bolniško posteljo ali morebiti tudi — v grob. Vidite, to ni lepo, in okolica, v kateri se fantje pogostoma pretepa, pride na „slab glas“, ki se jako da- leč sliši — dalje kot gromenje burje v pasjih dneh! O krajih, kjer pa celo ubijajo, nočem govoriti, kajti prežalostno in tudi presramotno bi se začutili oni pošteni domačini zadeti, ki morajo z gnusom v svoji sosesčini kaj takega trpeti in pretrpeti.

— Korajžen mora biti fant! Je prav. Korajža

In še javne povrhi! Knez Vencl bo gotovo zraven in ta ne razume v tej točki nobene šale. Kdor tukaj svojo reč slabo opravi, v celem svojem življenju ne more povišanja pri- čakovati, pač pa tedaj prav občutljivo kazen!

Tako so tožili eden proti drugemu o svojih skrbeh in stiskih in sicer v razumnih besedah, po katerih se je dalo sklepati, da jim ne manj- ka zdrave pameti, temuč primerne navodila. Schröderju ni ušla niti ena beseda njihovega pogovora. V začetku ga je silil smeh; potem pa so se mu začeli smilati zaradi njihove za- drege; zdeli se mu dobri in odkritosrčni ljudje. Morebiti je tukaj mogoče, si misli Schröder, nekaj malega si prislužiti vrhutega pa še dobro delo storiti, torej se vzdigne in pristopi k njihovi mizi.

„Oprostite gospodje,“ nagovori jih. „da se nepoklican v Vaš govor vmešam! Toda Vi delate v resnici krivico matematiki, ako jo psujete. Ona je le takrat težko razumljiva, ako se ne- jasno prednaša. Kar se ravno te stvarne tiči, o kateri ste ravncar govorili, tako je ravno ta ena nailahkejših yceli matematiki. Gospodje,

v pravi obliki, pri pravi reči in na pravem me- stu je že marsikomu srečo prinesla. Največ ko- rajže med vsemi stanovi pa potrebuje, celo zahteva vojaški stan. Če se sovražnik s korajžo prime, je že napol premagan. Glejte fantje, tam na bojnem polju vas čaka delo, ki zahteva od vsacega posameznika korajžo. Čim več je boste imeli, tem bolje za vas. Oni, ki so že „tamkaj“, so se bojevali na vseh bojiščih tako junacko, da se jim ves svet čudi — celo sovražniki ob- čudujejo njih bojevitost. Zanašati se sme do- movina na vas, da jim bodele vi vredni tova- riši, ko boste stopili v njih vrste. Tolčite po nasprotnikih: koliko se da in kjer se da. Nabijajte jih po slovenski, po nemški in po šegah vseh avstrijsko ogrskih narodov! Več sort klobut ko bo dobil, tem bolje si jih bode zapomnil! In to bode do- bro za nas in najbrž tudi za njega, ker bo ve- del koga ima pred seboj. Toraj le s korajžo v boj, gre za domovine se ob- stoj!

Zdaj pa par besed v am fantje, ki niste „ostali“. Videl sem nekatere brez „cegelja“, ki so hodili po naboru ali posamezni ali pa v družbi svojih domačih tovarišev nekako klavni in pobiti. Rudečica sramu — če ni bila posledica „haložana“, kojega sedaj celo Hindenburg pije. — jim je silila v lice. Vprašam vas: za- kaj? Moj byg, saj morate vedeti, da ne more biti vsak možki „muzikant“! Kdo bi pa potem plesal? Morda ženske same s seboj? Kako se bi jim pri kakem „štajerci“ janke zapletale! In celo pa še le „polštertone“! Brrr...

Pa pustimo šalo na strani, časi so resni in vrhutega imamo sedaj tudi še postni čas. Glejte ljubi fantje, doma znate biti svoji domovini ravno tako koristni ko na bojišču. Delavcev primanjkuje že sedaj, in še v večji meri jih bode primanjkovalo, ko se bojo poljska dela pričela. Stariši so morebiti tudi že priletni, oslabei, ki ne zamorejo vse to opraviti, kar posestvo zahteva. Živeža je treba za domače, treba ga je za prodajo, da se dobi denar za davek in druge mnogovrstne potreščine. Največ je pa na tem ležeče, da gledamo in mislimo nepre- stano na naše vrle a hudo izmučene vojake, ki se morajo daleč tamkaj v tojini za nas vojsko- vati proti večim sovražnikom. Ker nas in naše zveste zaveznike ne morejo premagati z orožjem, mislijo nas z gladom. Seveda se sestrada, gla- den vojak ne more krepko in uspešno boriti! Še navadno domače delo se ustavlja lačnemu človeku. Manjka mu moči, pa tudi „korajže“! Skupno se moramo truditi, da bomo v stanu naše junake z dovoljnim živžem zalagati. Saj ne bodele dali zastoj! Državna uprava bodi vam vse pošteno po primerni ceni plačala. In čeravno dobijo denar stariši v roke, saj pride to vam v prid; preje ali pozneje. Še vi bi mo- rali starišem prigovarjati, da bi se delo na pol- jih urno pričelo kakor hitro to dopušča letni čas in vreme. Ne samo vsaka njiva, temuč vsaka njivica se naj pridno in skrbno obdela ter zasadi ali poseje! Oče v ne- besih bode dal svoj blagoslov, da bodele imeli že po kratkih mesecih bogato žetev. Vojska zna

jaz od Vas sicer nobenega ne poznam, pa če si hočete nekaj malega v skrb vzeti, bi si upal Vam v dveh ali treh urah vso to stvarino tako razjasniti, da bi jo popolnoma razumeli.“

„V dveh ali treh urah?“ vsklikne najsta- rejši med njimi — „to kar že nas deset dni muči? Gospod, ako to zamorete, Vašo uslugo bi mi ne hteli zastoj sprejeti!“

Schröder: „Tem bolje, ljubi prijatelji! Po- skusimo enkrat? Ponudim Vam se na poskus. Določite sami kje in kedaj!“

„Kje? Seveda nimamo pripravnega pros- tora. Znabiti pa imate Vi posamezno stanova- lišče — in če bi nam dovolili tja priti?“

Schröder: „Tudi to je mogoče. Moje sta- novanje je na Schottenbastiji, sicer precej tesno, a vendar ima prostora za na štiri dovolj. Koj povejte mi, ob kateri uri zamorete jutri k meni priti?“

Ura sestanka je bila kmalu določena. Točno so prišli artiljeristi in Schröder je takoj prišel s svojim ponukom. Slušatelji so ga večinoma razumeli in vprašali, kar se jim vsled tujega

še mesece in mesece trajati. Za sedaj še živeža za vojake sicer ne primanjkuje, toda postajal bode pičel in vedno pičleji in naslednje — ka- kor je vsakomur znano — je vsake reči konec. Ako se zmiraj le jemlje in jemlje pa nič ne doda, pač zmanjka! Delajte toraj pridno, saj imate med našimi ju- naki tudi vi sorodnike, prijatelje in znance, ka- terim bode prišel sad vašega truda v prid!

In kaj bo, ko se bodejo ti-le junaki vrnili od krvavega dela utrujeni na svoj mili dom? Ali bi jih ne užalostilo do dna srca, videti do- mačijo zapuščeno in zanemarjeno! Hodili so dolgo časa dovolj po poteptanih, razruhih in požganih pokrajinah in zdaj naj bi našli doma kaj podobnega! Izmučeni reveži, pohabljeni in- validi bi menda morali prišedši na svoj dom takoj za plug ali motiko prijeti, da bi se za potrebni živež kaj pridelalo? Ali bi jih naj doma tudi še mučil glad, ko so upali in se veselili v naprej, da si bodejo zamogli v brezskrbnosti nekaj dni zaželjenega počitka privoščiti!...

Ne, dragi moji fantje, jelite, to ne sme biti in tudi ne bo. Gledali in skrbili bodele po vseh svojih močeh, da bodejo domu prišedši za- mogli biti z vami zadovoljni, vas srčno objeli, ko bodejo videli skrbno obdelana polja. Reči bodejo zamogli, da prišli so s puščave v raj. Pozdravlja vas „Štajerc“.

18. februar je spominski dan,

ker je tega datuma pred 25 leti umrl v Vo- loski blizu Reke eden najslavnejših avstrijs- kih državnikov, grof Julij Andrassy. Rojen je bil leta 1823 v Kašavi na Ogrskem.

Največja njegova zasluga je bila spopri-

Graf Gyula Andrassy

jaznenje med Avstrijsko-Ogrsko in Nemčijo ternjuna obrambna zveza, kateri je pozneje še Italija pristopila. Bil je dolga leta ogrski ministerski pred- sednik; slovel ni samo kot brihten državnik temuč tudi kot pisatelj.

Vojaške zadeve.

Rodbinske pristojbine onih, ki so šli k vo- jakom. Zakon z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 237, namenoma ne omejuje vpraviče- nosti do vzdrževalnega prispevka za svojece k

narečja še nejasno zdelo. Proti koncu preda- vanja (poduka) razumeli so vse.

„Gospod“, reče po dokončani uri najstarejši: „že današnji poskus nas je prepričal, da zamorete to tudi izpolniti, kar ste nam obljubili. Pri Vas nam postane jasno kot solnce, kar smo pri našem profesorju imeli za nedoumno. Oh, ko bi hoteli biti naš učitelj! Veliko nimam na razpolago, pa polovico svojega zaslužka z ve- seljem dam, ako bi nam hoteli Vi po naši obli- gatni uri to raztolmačiti, kar je nam profesor nameraval!“ tudi midva, tudi midva želiva isto,“ zglasita se tovariša.

Schröder malo pomisli, toda vojaki niso odjenjali; in sam je bil tudi že ob koncu svo- jega imetja; vrhutega ta odkritosrčna zaupli- vost teh ljudi! Ganila ga je. Obenem se nudi prilika zaslužka! Vdaril je torej v roke. Skozi šest ali sedem tednov prišli so vsak dan. Njih vnetost in marljivost sta bili izborni, da je imel Schröder pravo veselje z njimi.

(Dalje, prihodnjič.)